

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ОГІЄНКА
Природничо-економічний факультет
Кафедра туризму та готельно-ресторанної справи

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до виконання

Курсових робіт

**(географія туризму/рекреаційні комплекси світу/туристичне
країнознавство)**

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 242 Туризм і рекреація

Укладач: Ковтуник І. І., кандидат географічних наук, старший викладач кафедри туризму та готельно-ресторанної справи Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

Рецензенти:

Ігор КАСІЯНИК, кандидат географічних наук, доцент, доцент кафедри географії та методики її викладання Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

Наталія ЯЦЕМІРСЬКА, заступник директора НПП «Подільські Товтри» м. Кам'янець-Подільський

Наталія РУДА, директор туристичної агенції «Поїхали з нами»

Розглядаються методичні рекомендації до виконання курсової роботи: принципи побудови, етапи виконання, оформлення результатів, порядок захисту та оцінювання.

Методичні рекомендації розраховані на здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальностей 242 «Туризм і рекреація» галузі знань 24 Сфера обслуговування.

*Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри туризму та готельно-ресторанної справи Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка
від 26.08.2025 року Протокол № 12*

Методичні рекомендації до виконання курсової роботи з освітніх компонентів «Географія туризму: географія туризму», «Географія туризму: туристичне країнознавство», «Рекреаційні комплекси світу» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальностей 242 Туризм і рекреація / укладач Ковтуник І. І. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2025. 40 с.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1. Цілі та завдання курсової роботи.....	7
2. Затвердження тематики курсових робіт.....	9
3. Порядок визначення керівника курсової роботи.....	10
4. Вимоги до курсової роботи та алгоритм її виконання.....	11
5. Структура курсової роботи.....	12
6. Правила оформлення курсової роботи	18
7. Представлення і захист курсової роботи	25
8. Основні критерії оцінювання	26
Список використаних джерел	31
Додатки	35

ВСТУП

Курсова робота є одним із видів індивідуальних завдань здобувачів вищої освіти, передбачених навчальними планами освітньої програми Туризм. Курсові роботи виконують із метою формування компетентностей, пов'язаних зі здатністю до комплексного вирішення конкретного завдання фахового спрямування з використанням елементарних дослідницьких умінь, а також формування компетентностей, необхідних для майбутньої професійної діяльності, отриманих здобувачами вищої освіти за час навчання, та їх застосування для потреб майбутньої професійної діяльності.

У відповідності до головної мети вищої освіти – підготовка здобувачів вищої освіти до самостійної творчої діяльності – навчальними планами спеціальності 242 «Туризм і рекреація» передбачено виконання курсових робіт з освітніх компонентів «Географія туризму: географія туризму», «Географія туризму: туристичне країнознавство», «Рекреаційні комплекси світу». Цей вид навчальної роботи виконується здобувачем самостійно під керівництвом наукового керівника – викладача кафедри туризму та готельно-ресторанної справи.

Виконання курсової роботи є завершальним етапом вивчення вищезазначених ОК, яка дозволяє здобувачам закріпити теоретичні та практичні знання, отриманні ними на лекціях, практичних заняттях та під час проходження виробничої практики; відпрацювати навички самостійної роботи з елементами творчого пошуку, ініціативності; оволодіти вмінням узагальнювати теоретичні матеріали, аналізувати практичну інформацію, працювати зі спеціальною літературою та довідниковими матеріалами; розвинути уміння формулювання власних висновків, чіткої аргументації, обґрунтування прийнятих рішень та пропозицій.

Виконання курсової роботи допомагає здобувачам поглиблено засвоїти програмні питання курсу через опрацювання відповідної навчальної та спеціальної літератури.

Компетентності (ООК 32):

Інтегральна компетентність:

Здатність комплексно розв'язувати складні професійні задачі та практичні проблеми у сфері туризму і рекреації як в процесі навчання, так і в процесі роботи, що передбачає застосування теорій і методів системи наук, які формують туризмознавство, і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 01 – Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 02 – Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 04 – Здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 05 – Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК 06 – Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 07 – Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК 09 – Вміння виявляти, ставити і вирішувати проблеми.

ЗК 14 – Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК 14¹ – Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК 15 – Знання та розуміння предметної області та розуміння

специфіки професійної діяльності.

СК 16 – Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

СК 17 – Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій.

СК 19 – Розумінні сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів.

СК 20 – Розуміння процесів організації туристичних подорожей і комплексного туристичного обслуговування (готельного, ресторанного, транспортного, екскурсійного, рекреаційного).

СК 23 – Здатність забезпечувати безпеку туристів у звичайних та складних форс-мажорних обставинах.

СК 28 – Здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до несхожості до інших культур, поваги до різноманітності та мультикультурності, розуміння місцевих і професійних традицій інших країн, розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці.

Програмні результати навчання:

ПРН 01 – Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки, критичне осмислення проблем у сфері туризму та рекреації і на межі галузей знань.

ПРН 02 – Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук.

ПРН 03 – Знати і розуміти основні форми і види туризму, їх поділ.

ПРН 04 – Пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору.

ПРН 05 – Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій.

ПРН 08 – Ідентифікувати туристичну документацію та вміти правильно

нею користуватися.

ПРН 12 – Застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами туристичних послуг.

ПРН 14 – Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття.

ПРН 19 – Аргументовано відстоювати свої погляди у розв'язанні професійних завдань.

ПРН 20 – Виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПРН 21 – Приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності.

Курсова робота є самостійною роботою, яка свідчить про оволодіння студентом навчальними дисциплінами. Курсова робота може бути представлена у вигляді текстового документа, проекту, програмного продукту, розробки тощо [9].

1. ЦІЛІ ТА ЗАВДАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Відповідно до навчальних планів здобувачі вищої освіти виконують курсову роботу з освітніх компонентів «Географія туризму: географія туризму», «Географія туризму: туристичне країнознавство», «Рекреаційні комплекси світу». Виконання курсової роботи є необхідним етапом для закріплення теоретичних та практичних знань, здобутих здобувачами вищої освіти на лекціях та під час практичних занять; виробничої практики; відпрацювання навичок самостійної роботи з елементами творчого пошуку, ініціативності; вироблення вміння узагальнювати теоретичні матеріали, аналізувати практичну інформацію, працювати зі спеціальною літературою та довідниковими матеріалами; розвитку уміння формулювання власних висновків, чіткої аргументації, обґрунтування прийнятих рішень та пропозицій.

Основними завданнями курсової роботи є:

- систематизація, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань із фаху й застосування їх під час вирішення конкретних наукових, технічних, економічних, виробничих та інших завдань;

- розвиток навичок самостійної роботи й оволодіння методикою дослідження, пов'язаного з темою роботи.

Об'єктом дослідження формулюється у вигляді одного речення із зазначенням процесу, явища, ситуації тощо, обраного для дослідження, тобто частина реальної дійсності, яка підлягає дослідженню.

Предмет дослідження міститься в межах об'єкта.

Курсова робота має на меті:

– поглибити, систематизувати, закріпити і розширити фундаментальні теоретичні та практичні знання зі спеціальності;

– виробити вміння практичного використання теоретичних матеріалів, роботи зі спеціальною нормативною літературою, довідковими виданнями, тощо;

– відпрацювати навички самостійної роботи і оволодіти методикою аналізу об'єктів готельно-ресторанного господарства;

– знати теоретико-методологічні засади географії туризму;

– розуміти особливості методології та методики проведення географічних досліджень у сфері туризму;

– володіти знаннями з туристичного ресурсознавства та застосування регіонального підходу до географічної характеристики природних та культурно-історичних ресурсів туризму;

– давати комплексну географічну характеристику спеціалізованих видів туризму, що виступають інформаційною базою для формування програм перебування туристів, розробки спеціальних турів та умовою розвитку програмного туризму.

Курсова робота передбачає закріплення одержаних знань з дисциплін «Географія туризму: географія туризму», «Географія туризму: туристичне

країнознавство», «Рекреаційні комплекси світу» і є самостійною роботою, яка свідчить про здатність:

- знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів;

- знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук;

- пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору;

- аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території;

- ідентифікувати туристичну документацію та вміти правильно нею користуватися;

- застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами туристичних послуг;

- проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття;

- аргументовано відстоювати свої погляди у розв'язанні професійних завдань;

- виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання;

- приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності.

Курсова робота виконується на основі виданого завдання за тематикою, яка має відповідати навчальним планам і робочим програмам та створювати єдиний цикл в навчальному процесі.

2. ЗАТВЕРДЖЕННЯ ТЕМАТИКИ КУРСОВИХ РОБІТ

Тематику курсових робіт на навчальний рік розробляє, затверджує і оприлюднює на своїй веб-сторінці кафедра до початку нового навчального року. Тематика курсових робіт має відповідати завданням і змісту освітнього

компонента, бути актуальною та пов'язаною з практичними потребами конкретного фаху, відповідати освітнім та дослідницьким пріоритетам здобувачів вищої освіти, їхнім потребам щодо розвитку необхідних компетентностей у контексті професійного становлення.

Здобувачі вищої освіти мають право вільного вибору теми курсової роботи із запропонованого кафедрою переліку або запропонувати свій варіант теми з обґрунтуванням доцільності її написання. Запропоновані здобувачами вищої освіти теми також повинні бути затверджені на засіданні кафедри і бути внесені до переліку.

Зміну теми курсової роботи допускають у виняткових випадках за обґрунтованим клопотанням самого здобувача вищої освіти або за ініціативою керівника.

Під час вибору теми курсової роботи здобувач вищої освіти повинен урахувати її актуальність, пізнавальний інтерес до неї, можливість подальшого детальнішого дослідження проблеми (написання кваліфікаційної роботи).

3. ПОРЯДОК ВИЗНАЧЕННЯ КЕРІВНИКА КУРСОВОЇ РОБОТИ

Керівництво курсовою роботою здійснюють науково-педагогічні працівники, які мають досвід науково-педагогічної та практичної роботи. Керівника курсової роботи призначають рішенням кафедри на підставі заяв здобувачів вищої освіти (**Додаток А**). Керівник:

- допомагає здобувачеві вищої освіти обрати тему курсової роботи, сформулювати мету і завдання, скласти план виконання роботи;
- надає рекомендації щодо опрацювання необхідної літератури, нормативних і довідкових матеріалів, наукових видань тощо за темою курсової роботи;
- консультує під час написання курсової роботи;
- здійснює загальне керівництво курсовою роботою і відповідає за наявність у роботі помилок системного характеру;
- перевіряє курсову роботу;

- контролює процес перевірки роботи на рівень унікальності.

4. ВИМОГИ ДО КУРСОВОЇ РОБОТИ ТА АЛГОРИТМ ЇЇ ВИКОНАННЯ

Загальні вимоги до курсової роботи:

- робота повинна бути оформлена згідно з вимогами, встановленими цими Рекомендаціями, та виконана в термін, передбачений графіком освітнього процесу;

- проблема, яку досліджує здобувач вищої освіти, має бути актуальною;
- під час написання роботи потрібно дотримуватися вимог щодо її оформлення, єдиного стилю викладу (не використовувати довгих, не зрозумілих за змістом речень; не послуговуватися часто вживаними, малоінформативними штампами; намагатися викладати думки логічно, чітко і зрозуміло, уникати повторень і надмірної описовості);

- у роботі повинні бути обґрунтовані результати самостійного дослідження, а також подано висновки до роботи;

- робота повинна містити покликання на джерела інформації в разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- у роботі неприпустимі такі види порушень академічної доброчесності, як академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація тощо.

– **Форми курсових робіт**

- Диференційований підхід реалізується через надання можливості виконання досліджень у контексті різних форм курсових робіт (як традиційних, так і затребуваних інноваційними освітніми практиками).

Здобувачам вищої освіти пропонують такі форми:

- 1. Інформаційно-аналітична / теоретико-експериментальна робота (традиційна).

- 2. Розробка на замовлення.

- 3. Проект / стартап.

- Інформаційно-аналітична / теоретико-експериментальна робота має цільове спрямування: робота орієнтована на внутрішнє використання

результатів у межах освітнього процесу. Пов'язана з розвитком навчально-дослідницьких компетентностей, здатністю вирішувати проблеми в майбутній професії на дослідницькій основі.

5. СТРУКТУРА КУРСОВОЇ РОБОТИ

5.1. Зміст курсової роботи

Розглянемо структуру традиційної форми курсової роботи.

Курсова робота повинна бути самостійним, завершеним, логічно структурованим дослідженням та містити:

- титульний аркуш;
- зміст;
- перелік умовних позначень, символів, скорочень і термінів (за необхідності, далі — перелік умовних позначень);
- вступ;
- основну частину (розділи, підрозділи);
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (за необхідності).

5.2. Титульний аркуш роботи

Титульний аркуш містить: (додаток Б).

- найменування міністерства, якому підпорядкований заклад вищої освіти;
- назву закладу вищої освіти, факультету, кафедри, на якій виконана курсова робота;
- тему роботи;
- курс, групу, рівень вищої освіти;
- шифр і назву спеціальності;
- назву освітньої програми;
- прізвище, ім'я здобувача вищої освіти;

- науковий ступінь, учене звання, посаду, прізвище та ім'я керівника;
 - кількість балів (оцінку за національною шкалою, оцінку СКТС)
- за курсову роботу;
- прізвище та ім'я, підписи членів комісії із захисту;
 - місто і рік виконання роботи.

5.3. Зміст

Зміст (Додаток Г) розташовують після титульного аркуша. Курсова робота повинна містити такі структурні елементи:

- титульний аркуш; (Додаток Б)
- зміст; (узгоджується при визначенні теми курсової роботи з керівником)
- перелік умовних скорочень, позначень, символів, одиниць і термінів (за потреби);
- основна частина: вступ, два (три) розділи, висновки;
- список використаних джерел (згідно ДСТУ 8302:2015);
- додатки.

Курсова робота повинна бути логічно побудована й мати характер цілісного та завершеного дослідження.

Зміст роботи повинен відповідати вимогам:

- теми кожного розділу мають бути однакові; за важливістю, а самі розділи — приблизно однакові за обсягом;
- тема і зміст окремих розділів не повинні «накладатися», жоден із пунктів плану не може повторювати назви роботи;
- у змісті в словах не рекомендовано використовувати знак переносу.

5.4. Перелік умовних позначень, символів, скорочень і термінів

Перелік умовних позначень подають як окремий список (за необхідності) безпосередньо після «ЗМІСТУ», починаючи з наступної сторінки. Додатково їхнє пояснення наводять у тексті під час першого згадування.

Перелік умовних позначень слід розташовувати стовпцем за абеткою.

Ліворуч в абетковому порядку наводять скорочення або умовні позначення спочатку українською мовою, а потім іншими мовами (за наявності), а праворуч — їх розшифрування. Терміни, скорочення, символи, позначення, які повторюють не більше двох разів, до переліку не вносять.

5.5. Основна частина

Вступ. У вступі здобувач подає загальну характеристику курсової роботи в такій послідовності: актуальність теми; аналіз останніх досліджень та публікацій; мета і завдання роботи; об'єкт і предмет дослідження; методи дослідження; інформаційна база дослідження; практичне значення одержаних результатів (за наявності); апробація результатів дослідження (за наявності); структура та обсяг роботи. Рекомендований обсяг вступу – 2-3 сторінки.

Актуальність теми дослідження розкривається аргументацією її важливості та значимості на даний момент для вирішення певної проблеми, завдання або питання. В актуальності необхідно обґрунтувати, чому ця тема гідна вивчення, наскільки важливі результати дослідження, де і ким вони можуть використовуватися (теоретична і практична вагомість). Аналіз останніх досліджень та публікацій. Даний пункт присвячений огляду сучасної літератури з питань, що розглядаються у курсовій роботі. Роботи авторів, на прізвища яких є посилання в тексті, мають бути у списку літератури.

Мета дослідження – ґрунтовне, достовірне вивчення предмета дослідження, дослідження об'єкта, явища, процесу, їх структури та зв'язків на основі розроблених в науці принципів та методів пізнання, а також формування та впровадження в практику корисних результатів дослідження.

Від чіткості поставлених завдань багато в чому залежать структура роботи, логіка, системність, можливість досягнення мети дослідження та формулювання обґрунтованих висновків.

Мета дослідження конкретизується завданнями. Завдання дослідження – поділ мети на конкретні вузькі цілі. Завдання конкретизують шлях досягнення поставленої мети і визначають, що має вирішити здобувач на цьому шляху.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію й обране для вивчення. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження. Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне й часткове. Предмет дослідження визначає тему курсової роботи, зазначену на титульному аркуші як її назва. Предмет дослідження міститься в межах об'єкта. У курсовій роботі подається перелік використаних методів дослідження. Перераховувати їх треба не відірвано від змісту роботи, а коротко та змістовно визначаючи, що саме досліджувалось тим чи іншим методом. Методи дослідження визначаються як способи досягнення певної мети, сукупність прийомів або операцій практичного або теоретичного освоєння дійсності. За допомогою методів дослідження можна продемонструвати результати вивчення об'єкта та предмета курсової роботи, а також довести висунуті пропозиції. Для розв'язання поставлених завдань у роботі використовують методи наукового дослідження:

- аналізування, порівняння, класифікації, систематизації та узагальнення – для уточнення сутності та змісту досліджуваних категорій;
- порівняльного аналізу, економіко-статистичного спостереження, системного аналізу для дослідження результатів діяльності та формування прогнозних показників підприємств готельно-ресторанної сфери;
- табличний та графічний – для наочного відображення результатів дослідження;
- метод узагальнення – для формування напрямів розвитку досліджуваної тематики в сфері індустрії гостинності.

Інформаційною базою дослідження для виконання курсової роботи є наукові публікації з обраної теми, підручники і навчальні посібники, нормативно-правові акти, документи державного та регіонального рівнів, інформаційні ресурси. Практичне значення одержаних результатів (за наявності) полягає в тому, що викладені в роботі положення можуть бути використані на практиці або на теоретичному рівні. Отримані результати

стають основою для написання наукової статті і для кваліфікаційної роботи. Виявивши проблеми, здобувач задумується про те, як їх усунути. Розробляються рекомендації, шукаються шляхи вирішення проблемних питань, а готовність таких розробок до прикладного впровадження становить практичну цінність курсової роботи. Структура і обсяг курсової роботи – це перелік частин, з яких вона складається; кількість сторінок, на яких викладено матеріал роботи (25 – 30 арк.), кількість таблиць та рисунків, що містяться в тексті. Крім того, необхідно вказати кількість додатків та використаних літературних джерел.

5.6. Основна частина (розділи, підрозділи)

Написання основних розділів курсової роботи здійснюється здобувачем вищої освіти шляхом побудови індивідуальної освітньої траєкторії з можливістю поєднання формальної, неформальної та/або інформальної освіти.

Зазвичай курсова робота складається з двох або трьох розділів в залежності від обраної форми роботи - проєктна, стартап, традиційна форма.

У розділах основної частини необхідно розкрити зміст використаних термінів і понять, суть досліджуваної проблеми, вирішити поставлені завдання, узагальнити результати дослідження.

Кожен абзац повинен бути об'єднаний однією думкою, мати змістову та стилістичну послідовність.

Послідовність викладення матеріалу в кожному розділі курсової роботи здійснюється залежно від специфіки галузі знань з урахуванням особливостей конкретних освітніх програм.

Розділи курсової роботи.

Основний текст роботи містить 2-3 розділи, які у разі доцільності поділяють на параграфи. Кожний розділ починають з нової сторінки.

Основному тексту кожного розділу може передувати передмова з коротким описом вибраного напрямку та обґрунтуванням застосованих методів досліджень.

У розділах основної частини необхідно розкрити зміст використаних термінів і понять, суть досліджуваної проблеми, вирішити поставлені завдання, узагальнити результати досліджень. Кожний абзац повинен бути об'єднаний однією думкою і відзначатися змістовною і стилістичною єдністю.

Перший розділ – теоретичний, передбачає визначення основних теоретичних підходів до обґрунтування обраного напрямку дослідження, їх критичний аналіз та формування авторської думки щодо визначеної проблеми. Здійснюється підбір літератури за останні 3–5 років, варто ознайомитись із зарубіжною літературою з досліджуваної проблеми. В огляді літератури окреслюються основні етапи розвитку наукової думки за своєю проблемою, галузі, визначаються питання, що потребують вирішення; Аналізується нормативно-правова база щодо напрямку дослідження. Дослідження теоретичних основ теми роботи допомагає здобувачеві визначити теоретичні основи дослідження питань теми та виявити ступінь їх розробки і можливість усвідомити її зв'язок із тенденціями розвитку проблеми в галузі. Теоретична частина роботи складається із 2-3 підрозділів у залежності від теми дослідження та поглядів автора.

Другий розділ – аналітичний, де відображають стисло характеристику діяльності суб'єкта індустрії гостинності, наводять динаміку основних показників, які характеризують досліджуване явище; аналізують основні взаємозв'язки між структурними складовими досліджуваного явища.

Для написання другого розділу курсової роботи слід використовувати матеріали діяльності досліджуваного суб'єкта господарювання туризму. Визначаються концептуальні засади досліджуваного підприємства, які базуються на визначенні основної ідеї функціонування підприємства з урахуванням орієнтації його на певні сегменти споживчого ринку.

Тематика курсових робіт визначається компетентностями, які здобувачі отримують в результаті вивчення освітніх компонентів «Географія туризму: географія туризму», «Географія туризму: туристичне країнознавство», «Рекреаційні комплекси світу» і передбачають розв'язувати складні

спеціалізовані задачі та практичні проблеми діяльності суб'єктів готельного і ресторанного бізнесу, тому досліджуються:

- туристичне районування світу;
- рекреаційні ресурси світу;
- спеціальні види туризму, їх територіальне поширення.

Третій розділ курсової роботи розкриває сучасний стан проблемних питань в Україні (залежно від обраної теми), обґрунтовують шляхи, способи вирішення цих проблем, та точку зору здобувача щодо можливості їх усунення. Можливе використання зарубіжного досвіду, адаптованого до національно-господарських особливостей вітчизняної сфери туризму, її складових або суб'єктів. Загальний обсяг розділу повинен бути в межах 8 сторінок.

Основна частина повинна мати обсяг 20–25 сторінок. Основні розділи роботи мають бути органічно пов'язані між собою: теоретичні та методичні положення повинні бути відправним моментом для аналізу, а розглянуті проблеми – мати пропозиції щодо вирішення.

Висновки. У висновках викладають найважливіші теоретичні та практичні результати, отримані в процесі дослідження наукової проблеми, де слід підкреслити актуальність і значення теми дослідження, охарактеризувати найбільш важливі теоретичні та практичні результати дослідження, вказати основні недоліки і окреслені пропозиції щодо вдосконалення діяльності окремих економічних суб'єктів, визначити перспективу та шляхи подальшого вивчення конкретної проблеми.

Висновки обов'язково повинні відповідати меті і конкретним завданням, які визначені у вступі. Висновки повинні бути чіткими, виразними, віддзеркалювати результати роботи. Текст висновків можна поділити на пункти. Рекомендований обсяг – 1-2 сторінки друкованого тексту.

6. ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсову роботу оформляють відповідно до державних стандартів

України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» та ДСТУ 3008:2015 «Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання».

Рекомендований обсяг курсової роботи залежить від специфіки відповідної галузі знань та/або спеціальності і становить, як правило, 20 — 25 друкованих сторінок без урахування додатків та списку використаних джерел.

Обов'язковою вимогою до курсової роботи є її написання державною мовою (в окремих випадках, залежно від специфіки спеціальності, — іноземною мовою), за винятком списку використаних джерел, у якому використане джерело записують мовою видання.

Курсову роботу друкують на аркушах білого паперу формату А4 (210x297 мм) через півтора міжрядкових інтервали, залишаючи поля таких розмірів: ліве — 3 см, праве — 1 см, верхнє — 2 см, нижнє — 2 см. Шрифт — Times New Roman, кегль шрифту (розмір) — 14, інтервал між рядками — 1,5.

Робота має бути надрукована без помилок і виправлень. Шрифт має бути чітким, чорного кольору середньої жирності, щільність тексту — однаковою. Текст курсової роботи може бути проілюстрований рисунками, схемами, графіками, діаграмами та таблицями.

Остання сторінка кожного розділу має бути заповнена текстом не менше, ніж на 2/3.

Кожну структурну частину курсової роботи розпочинають із нової сторінки, за винятком підрозділів.

Першу сторінку (титульну) оформлюють за формою, наведеною в **Додатку Б**. Титульна сторінка є складником загальної нумерації сторінок, її не нумерують. Далі номер сторінки проставляють арабськими цифрами у правому верхньому кутку аркуша без крапки в кінці зі збереженням наскрізної нумерації всього тексту разом із додатками.

Оформлення заголовків. За титульною сторінкою наводять послідовно

зміст, вступ, розділи в порядку подання, висновки, список використаних джерел, додатки. Кожен структурний елемент розпочинають із нової сторінки, а кожен підрозділ — після закінчення попереднього.

Заголовки структурних частин роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами напівжирним шрифтом у центрі рядка без крапки в кінці. Відстань між заголовком та наступним текстом має бути 1 пропущений рядок.

Заголовки підрозділів друкують напівжирним шрифтом малими літерами (крім першої великої) з абзацу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою, але наприкінці останнього речення крапку не ставлять. Перенесення слів у заголовку розділу не роблять.

Не можна розміщувати назву розділу в нижній частині сторінки, якщо після назви є тільки один рядок тексту.

Нумерація розділів та підрозділів. Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», після номера крапку не ставлять, потім із нового рядка друкують заголовок розділу.

Такі структурні частини курсової роботи, як «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» не мають порядкового номера.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу формують із номера розділу й порядкового номера підрозділу, між ними ставлять крапку. У кінці номера підрозділу ставлять крапку, наприклад: «2.3.» (третій підрозділ другого розділу). У тому самому рядку друкують заголовок підрозділу. Крапку після назви підрозділу не ставлять.

Ілюстрації. Ілюстрації (фотографії, креслення, рисунки, схеми, графіки, діаграми, карти тощо) розміщують безпосередньо після тексту, у якому їх згадують уперше, або на наступній сторінці.

Ілюстрації можуть мати назву, яку розміщують після номера ілюстрації.

За потреби ілюстрації доповнюють пояснювальними даними (текст під рисунком). Ілюстрації і таблиці, розміщені на окремих сторінках роботи, вносять до загальної нумерації. Таблиці, рисунки чи креслення, розміри якого більші ніж формат А4, враховують як одну сторінку і розміщують у відповідних місцях після згадування в тексті або в додатках.

Ілюстрації позначають словом «Рисунок Рис. » і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій у додатках. Номер ілюстрації формують із номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між ними ставлять крапку.

Наприклад: Рис. 1.2 (другий рисунок першого розділу).

Рис. 1.2. Туризм у системі наук.

Розроблено на основі [1]

Номер рисунка, його назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно після ілюстрації. Якщо в курсовій роботі один рисунок, то його нумерують за загальними правилами.

Якщо ілюстрації, розміщені в курсовій роботі, створені не здобувачем вищої освіти, потрібно обов'язково зазначити джерело їхнього походження.

Таблиці. Цифровий матеріал, як правило, оформлюють як таблицю, яку розміщують після першого згадування в тексті так, щоб її можна було читати без повороту роботи або з поворотом за годинниковою стрілкою. Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на іншу сторінку. У такому випадку

зазначають: Продовження табл. 3.2.

Текст таблиці варто друкувати 12 кеглем з одинарним інтервалом. Якщо цифрові або інші дані в будь-якому рядку таблиці не наводять, то в ньому ставлять риску (—). На всі таблиці повинні бути покликання в тексті. Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) арабськими цифрами. Дозволено нумерувати таблиці в межах розділу. У цьому разі номер таблиці формують із номера розділу та порядкового номера таблиці, відокремлених крапкою, наприклад, «Таблиця 2.1» — перша таблиця другого розділу. Таблиці кожного додатка нумерують окремо. Номер таблиці додатка складається з літери додатка та порядкового номера таблиці в додатку, наприклад: «Таблиця В.1», тобто перша таблиця Додатка В.

Кожна таблиця, як правило, повинна мати назву, яку розміщують над таблицею в центрі. Слово «Таблиця» та її назву пишуть з великої літери. Слово «Таблиця» друкують праворуч, над правим верхнім кутом заголовка таблиці один раз, на інших сторінках пишуть «Продовження табл. ...». Назви не підкреслюють.

Заголовки колонок повинні розпочинатися з великих літер, підзаголовки – з малих, якщо вони складають одне речення із заголовком і з великих, якщо вони самостійні. Відстань між таблицею і текстом роботи має бути не менше одного рядка. Таблицю подають після першого згадування про неї в тексті або, якщо це неможливо, на наступній сторінці роботи. На всі таблиці повинні бути посилання в тексті (за винятком самостійно розроблених). **Наприклад:**

Таблиця 2.1

Кількість об'єктів ЮНЕСКО

Регион ЮНЕСКО	Культурний тип	Природний тип	Мішаний тип	Загалом	Частка, %
Африка	42	33	3	78	9
Арабські країни	60	4	1	65	7
Азія і Океанія	129	48	9	186	21
Європа і Північна Америка	375	56	9	440	49
Латинська Америка і Карибський басейн	83	35	3	121	14
Загалом	689	176	25	890	100

Джерело: складено автором на основі [16, 17]

Загальні правила покликання й цитування використаних джерел.

У курсовій роботі обов'язково роблять покликання на використані джерела. Наявність покликань є обов'язковою вимогою щодо оформлення курсової роботи та дотримання академічної доброчесності. Покликання на використані джерела в тексті наводять у квадратних дужках і оформлюють за одним із варіантів:

порядковий номер зі списку використаних джерел та номер відповідної сторінки використаного джерела;

прізвище автора або авторів джерела, рік видання і номер відповідної сторінки використаного джерела.

Для підтвердження власних аргументів покликанням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи того друкованого твору варто наводити цитати. Цитований текст завжди супроводжують покликанням на джерело. Науковий етикет потребує точно відтворювати цитований текст, не допускати, щоб найменше скорочення наведеного витягу спотворювало зміст, представлений автором. У разі використання запозиченого матеріалу без покликання на автора та джерело курсову роботу вважають плагіатом і знімають із захисту. Загальні вимоги до цитування такі:

– цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту та без видозмінених думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців у цитуванні допускають без перекручення авторського тексту й позначають три крапкою в круглих дужках (...). Її ставлять у будь-якому місці цитати (на початку, усередині, наприкінці). Якщо перед пропущеним текстом або за ним стоїть розділовий знак, то його не зберігають;

– у непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами), що значно економить текст, потрібно бути гранично точним у відтворенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів і давати відповідні покликання на джерело.

Оформлення списку використаних джерел. Бібліографічний опис

списку використаних джерел у курсовій роботі здійснюють відповідно до ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

Позиції у списку використаних джерел рекомендовано розташовувати в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків. Список використаних джерел можна формувати за порядком появи покликань у тексті або в хронологічному порядку. Список використаних джерел може включати як надруковані, так і електронні видання, видання іноземною мовою тощо. Спочатку подають літературу / джерела, видану кирилицею, далі латиною і мовами з особливою графікою (за алфавітом назв мов — арабською, вірменською, грузинською тощо). Публікації мовами з особливою графікою подають в українській транслітерації або в перекладі українською мовою.

Список використаних джерел рекомендовано систематизувати в такій послідовності:

- джерела (неопубліковані (архівні джерела, архівні фонди бібліотек) подають за алфавітом; опубліковані — за хронологією);
- література до теми курсової роботи;
- статті з періодичних видань;
- довідкова література (бібліографічні покажчики, словники, енциклопедії, довідники тощо);
- електронні ресурси.

До списку використаних джерел рекомендовано подавати праці керівника курсової роботи.

Авторів з однаковими прізвищами подають в алфавітному порядку їхніх ініціалів; праці одного автора — за алфавітом перших літер назв його праць; праці одного автора з однаковою назвою — за хронологією.

Відомості про джерела нумерують арабськими цифрами. Номер ставлять перед бібліографічним записом і відокремлюють від нього крапкою.

Додатки. Додатки оформлюють як продовження курсової роботи на прикінцевих сторінках у порядку покликань у тексті. Посередині рядка над

заголовком великими літерами друкують слово «ДОДАТКИ». Кожен додаток повинен мати заголовок, надрукований у наступному рядку після позначення додатка в центрі рядка малими літерами (з першої великої) напівжирним шрифтом.

Ілюстрації і таблиці, розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка. Кожен наступний додаток повинен починатися з нової сторінки.

Додатки позначають послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Один додаток позначають як додаток А.

Сторінки курсової роботи разом із додатками нумерують арабськими цифрами з дотриманням наскрізної нумерації.

Й, О, Ч, Ъ, наприклад: Додаток А, Додаток Б тощо.

7. ПРЕДСТАВЛЕННЯ І ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Після завершення виконання та оформлення курсової роботи підписує її та подає на кафедру для рецензування не пізніше, ніж за 30 днів до початку екзаменаційної сесії. Дата одержання роботи фіксується секретарем кафедри на титульному аркуші роботи та в журналі реєстрації. Якщо курсова робота подається на кафедру пізніше, то вона не доопрацьовується, а оцінюється в тому вигляді, в якому була подана на кафедру.

Науковий керівник перевіряє курсову роботу та оформляє письмову рецензію. У рецензії дається коротка характеристика роботи за всіма розділами. Перевірена курсова робота разом з рецензією повертається студенту. За наявності істотних недоліків науковий керівник не допускає роботу до захисту. У цьому випадку курсова робота повинна бути доопрацьована та повторно подана для перевірки.

Захист курсових робіт проводиться за графіком перед комісією у складі трьох осіб. За результатами захисту комісія виставляє здобувачу оцінку. У випадку, якщо курсова робота не виконана в строк або її не захистили, здобувач не допускаються до екзамену з даного освітнього компоненту.

8. ОСНОВНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Не пізніше ніж за 30 календарних днів до захисту курсову роботу подають науковому керівникові для перевірки змісту та структури, дотримання академічної доброчесності, внесення необхідних правок. Після позитивного висновку наукового керівника курсову роботу перевіряють на рівень унікальності.

Перевірку курсових робіт на рівень унікальності здійснюють із використанням відповідних технологій та комп'ютерних програм, які є у відкритому доступі в мережі «Інтернет», визначені Університетом та дозволяють згенерувати звіт за результатами перевірки зі встановленням факту наявності чи відсутності текстових та інших запозичень.

Процедура перевірки курсових робіт визначена в Університеті локальними документами з питань дотримання академічної доброчесності.

Інформаційно-технічне супроводження процедури перевірки курсових робіт на рівень унікальності здійснює відповідальна особа з-поміж висококваліфікованих науково-педагогічних працівників чи інших працівників кафедри, яких призначає завідувач кафедри Університету. Перевірка роботи на рівень унікальності обов'язково передуює процедурам допуску та захисту курсових робіт .

Здобувача вищої освіти допускають до захисту курсової роботи за наявності в ній не менше 30% унікального тексту.

Для попередньої перевірки кваліфікаційної роботи на наявність академічного плагіату на сайті бібліотеки К-ПНУ (https://library.kpnu.edu.ua/?page_id=393) розміщено такі безкоштовні інструменти перевірки текстів на плагіат:

Plagiarisma <http://plagiarisma.net/> – програма перевірки тексту на запозичення. Дуже важливою перевагою є те, що ресурс підтримує понад 190 мов. Платформа дозволяє перевіряти тексти та виявляти збіги в Google і Yahoo! Вона є безкоштовною, має онлайн-версію або ж може бути завантажена та встановлена на комп'ютер.

StrikePlagiarism.com <http://strikeplagiarism.com/uk/> – антиплагіатна інтернет-система, яка автоматично перевіряє оригінальність тексту. У системи простий і зручний для користування інтерфейс. Документи можна завантажувати в систему в багатьох популярних форматах (DOC, ODT, TXT, PDF), відсутні обмеження на обсяг документу. Текст порівнюється з ресурсами інтернету та базою даних системи.

Unplag/Unichek <https://unicheck.com/uk-ua> (компанії ТОВ «Антиплагіат») – онлайн-інструмент для швидкої перевірки академічних робіт та будь-яких інших текстів на плагіат, створений молододу українською командою. Сервіс виконує швидку перевірку в мережі Інтернет, а також по базах наукових робіт університетів чи репозитаріїв. Працює з форматами DOC, DOCX, PDF, ODT, RTF, HTML, з необмеженою кількістю користувачів одночасно. Здійснюючи пошук на плагіат протягом декількох секунд, Unplag забезпечує найбільш точні результати в режимі реального часу.

Edu-Birde <https://edubirdie.com/perevirka-na-plagiat> – безкоштовна онлайн-платформа для перевірки текстів на плагіат. Для перевірки тексту потрібно його скопіювати та вставити у відповідне вікно, натиснути кнопку «перевірити» та зачекати на звіт. Можна також завантажити повністю весь документ.

PlagiarismSearch <https://plagiarismsearch.com> – сервіс перевірки текстів на плагіат. Інструмент призначений для студентів, викладачів та авторів, які бажають переконатися в унікальності своїх робіт. Є безкоштовна перевірка, але з обмеженням 300 слів на день для зареєстрованих користувачів. На сайті доступна додаткова функція перевірки контенту на вміст штучного інтелекту.

Курсові роботи, які за висновком наукового керівника заслуговують на позитивну оцінку, рекомендують до захисту. Роботи, які за попередньою оцінкою наукового керівника не мають підстав для позитивної оцінки, до захисту не допускають і передають здобувачеві вищої освіти для подальшого доопрацювання.

Курсову роботу подають на кафедру у двох примірниках: перший

друкований, другий — на електронному носії одним суцільним файлом. Електронна версія курсової роботи має бути ідентичною паперовій.

Термін подання чистових варіантів робіт на кафедру, а також графік їх захистів визначає кафедра відповідно до графіка освітнього процесу.

У разі, якщо за результатами перевірки встановлено коректність покликань на першоджерело для текстових та/або ілюстративних запозичень, то робота вважається такою, що пройшла внутрішнє рецензування і допускається до захисту.

У разі виявлення факту порушення академічної доброчесності, зокрема наявності в роботі академічного плагіату, призначена особа подає вмотивовані висновки та звіт на засідання кафедри, яка ухвалює остаточне рішення у вигляді надання дозволу до захисту роботи, відправлення роботи для доопрацювання (або про видачу іншого варіанту завдання для курсової роботи, або відхилення без права подальшого розгляду).

Рейтингову оцінку за курсову роботу формують складові: критерій проекту та дотримання графіку виконання та оцінювання якості захисту роботи – ступінь володіння матеріалом, аргументованість рішень, вміння захищати свої погляди тощо.

Оцінка за курсову роботу враховує такі критерії:

- актуальність та рівень розкриття теми;
- правильність визначення понятійно-категоріального апарату;
- ступінь розкриття теми;
- кількість вивчених літературних джерел;
- аналітичність, логічність викладу;
- практичне розкриття теми;
- доцільність співвідношення теоретичного і практичного матеріалу в роботі;
- культура мовлення;
- дотримання наукового стилю викладання матеріалу;
- правильність оформлення;

- дотримання принципів академічної доброчесності;
- якість оформлення роботи;
- рівень захисту роботи.

Оцінка здійснюється за 100-бальною шкалою і враховується, як якість виконання роботи так і якість захисту.

За результатами попереднього оцінювання та захисту курсової роботи виставляється загальна оцінка за системою ECTS і за національною шкалою у порядку, визначеному в таблиці 8.1.

Таблиця 8.1

Шкала оцінювання результатів виконання та захисту курсової роботи

Сума балів	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	Основні критерії оцінювання
90-100	A (відмінно)	відмінно	виставляється у випадку, якщо доповідь під час захисту побудована чітко і логічно, здобувач виявив критичне ставлення до використаного матеріалу, самостійність суджень, надано вичерпні відповіді на запитання членів комісії, матеріали курсової роботи та її оформлення повністю відповідають вимогам
82-89	B (дуже добре)	добре	виставляється при наявності несуттєвих помилок в оформленні роботи, у виступі та відповідях здобувача під час захисту, які не впливають на загальний рівень якості роботи.
75-81	C (добре)		виставляється, коли матеріали КР, її оформлення та захист в основному відповідають вимогам, проте є деякі помилки у роботі (недостатньо розкрито зміст одного з розділів, не завжди логічно переходив від одного розділу до іншого). Автор допустив деякі неточності у роботі, не досить впевнено здійснював її захист. Проте рівень допущених помилок не вплинув на якість роботи та її захисту.
67-74	D (задовільно)	задовільно	виставляється у випадку, якщо у матеріалах КР, її оформленні та під час захисту спостерігається невідповідність певним вимогам; під час захисту здобувач аналізуючи факти і події, робить висновки, але при цьому допускає грубі помилки і не може самостійно викласти матеріал. У здобувача наявне поверхнєве осмислення матеріалу, недостатня аргументованість та впевненість під час відповідей на запитання.

60-66	Е (достатньо)		Курсова робота за багатьма параметрами не відповідає вимогам щодо її виконання та оформлення, має виключно компіляційний характер.
35-59	FX	незадовільно	виставляється, коли матеріали КР та її оформлення не відповідають вимогам, тема роботи не розкрита, під час захисту автор виявив слабе володіння матеріалами власної роботи, не зумів відповісти на запитання членів комісії.
34 і менше	F		Представлені матеріали на захист не відповідають вимогам до написання і захисту курсових робіт. Здобувач не в змозі захистити власну роботу. Курсова робота є плагіатом.

Оцінку за курсову роботу виставляють на титульному аркуші та засвідчують підписом наукового керівника і членів комісії.

Невчасне виконання курсової роботи вважають академічною заборгованістю, що підлягає ліквідації у встановленому порядку. Курсові роботи і протоколи їх захисту зберігаються на кафедрі упродовж трьох років.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основна:

1. Ващенко Н. П. Рекреаційні комплекси світу. К.: КНТЕУ, 2023. 202 с.
2. Доценко А. І. Географія туризму. К.: Університет «Україна», 2021. 177 с.
3. Доценко А. І. Географія туризму. К.: Університет «Україна», 2021. 177 с.
4. Доценко А. І. Туристичне країнознавство: навч. посіб. К.: Університет «Україна». 2022. 148 с.
5. Кузик С. П. Географія туризму: навч. посіб. К.: Знання, 2022. 271 с.
6. Лизогуб В. А. Країнознавство. Х.: Право, 2024. 504 с.
7. Масляк П. О. Рекреаційна географія: навч. посіб. К.: Знання, 2021. 343 с.
8. Масляк П. О. Рекреаційна географія: навч. посіб. К.: Знання, 2021. 343 с.
9. Методичні рекомендації до виконання курсових робіт у Кам'янець-Подільському національному університету імені Івана Огієнка. 2025. (Нова редакція) URL: <https://drive.google.com/file/d/1AALCuP0Wle1wZsfT5XjkgrTiBTq4zyrN/view>.
10. Монастирський В. Р. Природні ресурси і рекреаційні комплекси світу: навч. посіб. Л.: ННБК «АТБ», 2022. 200 с.
11. Освітньо-професійна програма «Туризм» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 242 Туризм і рекреація галузі знань 24 Сфера обслуговування. Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка. URL: https://drive.google.com/file/d/1QidK35-c9j12hav_sFMIVjtWSeHxYvfi/view.

12. Парфіненко А. Ю. Туристичне країнознавство: навч. посіб. Х.: Бурун-книга, 2022. 288 с.
13. Покоłodна М. М., Полчанінова І. Л. Рекреаційні комплекси світу (в тому числі турресурси України): консп. лекц. Х.: ХНАМГ, 2022. 174 с.
14. Положення про організацію освітнього процесу в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (нова редакція). 2025. URL: <https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view>.
15. Порядок перевірки курсових, кваліфікаційних робіт, дисертацій, дисертацій здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка на рівень унікальності. 2025. URL: https://drive.google.com/file/d/1rIoqkhNL1AYMfF0NyDDCEQbA9SF9_s_6/view.
16. Рекреаційні комплекси світу: конспект лекцій. Для здобувачів вищої освіти, які навчаються за спеціальністю 242 «Туризм» за усіма формами навчання. Укладач Помаза-Пономаренко А. .Л. Х.: НУЦЗУ, 2024. 154 с.
17. Семенов В. Ф. Туристичне країнознавство: навч. посіб. Херсон: Гельветика, 2023. 392 с.
18. Смаль І. В. Основи географії рекреації і туризму: навч. посіб. Ніжин: Ніжинський держ. педагог. ун. ім. Миколи Гоголя, 2022. 105 с.
19. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 242 «Туризм» для першого (бакалавського) рівня вищої освіти: ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» з урахуванням правок (код УКНД 01.140.40)
20. Тарасова В. В., Нестерчук І. К., Ковалевська і. М., Осіпчук А. С. Географія туризму: екологічний туризм. К.: Центр учбової літератури, 2024. 252 с.

Допоміжна:

21. Economic Impact 2022: Global Trends. World Travel & Tourism Council. August 2022. URL: <https://wtcc.org/Portals/0/Documents/Reports/2022/EIR2022->.

22. Kovtunyk I. I., Ishchenko Y. O., Yuvsechko Y. V., Tychna V. P., Datso T. O. Social changes that occurred on the European Continent due to the war in Ukraine. *Revista de cercetare și intervenție socială*. (Romania). 2023. Volume 82. P. 38-49. Available at: URL: <https://www.rcis.ro/en/current-issue/3172-social-changes-that-occurred-on-the-european-continent-due-to-the-war-in-ukraine.html>.

(*Index Scopus*).

23. Predeaux B. The resort development spectrum a new approach to modeling resort development. *Tourism management*. New York. 2024. P. 235-246.

24. Алексеева Н. Ф., Сақун Л. М. Регіональні аспекти стратегії розвитку туристичної індустрії. *Економіка. Управління. Інновації*. Житомир: Житомир. держ. ун-т ім. І. Франка, 2021. Вип. 2 (8). С. 34-41.

25. Аріон О. В. Географія подорожей та туризму: навч.-метод. посіб. К.: Київський нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, 2023. 121 с.

26. Аріон О. В., Уліганець С. І., Дмитрук О. Ю. Географія туризму: навч.-метод. посіб. 2 вид., перероблено та допов. К.: Інтердрук, 2022. 206 с.

27. Бейдик О. О. Рекреаційна географія: навч.-метод. посіб. К.: Обрії, 2025. 96 с.

28. Бейдик О. О. Словник-довідник з географії туризму, рекреалогії та рекреаційної географії. К.: Палітра, 2025. 130 с.

29. Благун І., Румянцева І. Аналіз сучасних тенденцій розвитку туризму в Україні в кризових умовах. *Věda a perspektívy*. 2024. № 2. С. 56-65.

30. Брич В., Галиш Н. Сталий розвиток туристичної індустрії: екологічний та статистичний вимір. *Економічний аналіз*. 2022. № 4. С. 23-30.

31. Джинджоян В. В., Корнєєв М. В., Ходак О. В., Небаба Н. О. Економіка та менеджмент міжнародного туризму: навч. посіб. Київ : В-во «Каравела», 2024. 376 с.

32. Крупіца І. В., Євтушок О. В., Киричук В. Г. Світові тренди та перспективи розвитку туризму в Україні. *Економічний простір*. 2022. № 178. С. 24-30.

33. Любіцева О. О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти). К.: Альтерпрес, 2025. 736 с.
34. Миронов Ю. Б. Шляхи післявоєнного відновлення індустрії туризму в Україні. Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки. 2023. № 71. С. 64-68.
35. Паньків Н. Конкуентоспроможність України на світовому ринку туристичних послуг: ретроспективний аналіз. Grail of Science. 2024. № 36. С. 546-551.
36. Плотнікова М. Ф., Якобчук В. П., Ходаківський Є. І., Войтенко А. Б., Колеснікова М. С. Державна політика реалізації туристичного потенціалу України. Інвестиції: практика та досвід. 2022. № 3. С. 102-112. 14.
37. Рига І. І., Рошко С. М. Тенденції розвитку світового ринку туристичних послуг. Вісник Херсонського національного технічного університету. 2023. № 4(87). С. 396-400.
38. Роїна О. М. Туристична діяльність: нормативна база. К.: КНТ, 2021. 448 с.
39. Сіра Е. О., Г Голубець І. М., Безрученков Ю. В. Післявоєнне відновлення туризму в Україні. Інфраструктура ринку. 2022. № 68. С. 155-158.
40. Смирнов І. Г., Любіцева О. О. Міжнародний туристичний бізнес: навч. посіб. Книга 1. К.: Ліра-К, 2023. 288 с.

Інформаційні ресурси:

41. Закон України «Про туризм». Режим доступу до сайту: <http://www.tourism.gov.ua>.
42. Курс «Sustainability». Онлайн Академія UNWTO. Режим доступу до сайту: <https://www.unwto-tourismacademy.ie.edu/course-catalog?product-category=sustainability>.
43. Tourism for Sustainable Development Goals. URL: <http://tourism4sdgs.org/>.
44. Tourism Statistics. URL: <https://www.e-unwto.org/toc/unwtotfb/current>.
UNWTO Tourism Highlights. URL: <https://www.e-unwto.org/>.

ДОДАТКИ

Додаток А**ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ЗАЯВИ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ ПРО ВИБІР
КЕРІВНИКА КУРСОВОЇ РОБОТИ ТА ЗАТВЕРДЖЕННЯ ТЕМИ**

Деканові природничо-економічного
факультету

Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ

здобувача вищої освіти

_____ курсу _____ групи

першого (бакалаврського) рівня вищої
освіти спеціальності

Назва спеціальності

Власне ім'я і ПРІЗВИЩЕ

ЗАЯВА

Прошу призначити керівником курсової роботи _____

Тема роботи:

«__» _____ 20__ р. _____

ПОГОДЖЕНО

Декан факультету

Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ

Підпис

Завідувач кафедри

Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ

Керівник курсової роботи

Підпис

Власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОЇ СТОРІНКИ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Міністерство освіти і науки України
 Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
 Природничо-економічний факультет
 Кафедра туризму та готельно-ресторанної справи

КУРСОВА РОБОТА

з дисциплін «Маркетинг у туризмі», «Менеджмент у туризмі»

з теми: «_____»

Здобувача вищої освіти __ курсу
 групи _____ першого (бакалаврського)
 рівня вищої освіти спеціальності
 242 «Туризм і рекреація»
 Освітньої програми Туризм

_____ *Власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ здобувача вищої освіти*

Керівник _____

_____ *Власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ, науковий ступінь, вчене звання, посада.*

Кількість балів: _____

Оцінка за національною шкалою _____

Оцінка: ЄКТС _____

Члени комісії _____

_____ *(підпис) (Власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ)*

_____ *(підпис) (Власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ)*

_____ *(підпис) (Власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ)*

*(ОФОРМЛЕННЯ ЗМІСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ З ОРГАНІЗАЦІЇ ГОТЕЛЬНОГО
ГОСПОДАРСТВА)*

ЗМІСТ

Вступ

Розділ 1. ...

1.1. ...

1.2. ...

1.3. ...

Розділ 2. ...

2.1. ...

2.2. ...

2.3. ...

3. ...

Висновки

Список використаних джерел

Додатки